

Čo vidíme a kým sme

Učebný celok 1

Zhrnutie pre pedagógov

S tipmi a informáciami pre každý učebný blok

Text v kurzíve je prevzatý priamo zo vzdelávacieho nástroja.

Každý deň sa pozeráme na rôzne objekty, vidíme rôznych ľudí a zažívame rôzne situácie. Pomáha nám to objavovať svet okolo seba. Teraz budete hľadať odpovede na otázky kto ste, do akých skupín patríte, ako vás vidia ostatní a ako vy vidíte druhých ľudí. Odpovedať na tieto otázky nie je vždy jednoduché, ale nasledujúce aktivity vám pomôžu nájsť aspoň niektoré odpovede.

Ciele

V tomto učebnom celku študenti:

- uvažujú o tom, ako vidia seba a iných ľudí;
- skúmajú rôzne aspekty svojej vlastnej identity;
- sa oboznamujú s rozmanitosťou ako prirodzenou súčasťou ich okolitého sveta;
- posudzujú, aký vplyv môžu mať predsudky na životy ľudí.

Štruktúra

Učebný celok Čo vidíme a kým sme pozostáva z troch blokov (lekcií), z ktorých každý obsahuje viacero krokov.

Blok 1: Študenti skúmajú, ako si o niečom alebo niekom vytvárajú domnienky.

Blok 2: Študenti zisťujú, aké rôzne sú súčasti identity každého človeka.

Blok 3: Študenti posudzujú, čo je na ľuďoch viditeľné a čo neviditeľné ako súčasť ich identity, a čo chcú alebo nechcú o sebe iným odhaliť. Študenti tiež skúmajú vplyv predsudkov.

Študenti by mali byť schopní dokončiť celý učebný celok približne za 135 minút, pričom každý blok trvá 45 minút. Môžete si vybrať, koľkým blokom sa budete venovať. Všetky tri môžete ľahko prispôsobiť úrovni svojich študentov.

Pracovné postupy – ikonky

Študenti budú často pracovať vo dvojiciach, v menších skupinách alebo diskutovať o určitej téme v celej skupine. Odporúčany pracovný postup je pri jednotlivých krokoch vyznačený týmito ikonkami:

Individuálne odpovedanie na otázky umožňuje sformulovať osobný pohľad na danú záležitosť.

Prediskutovanie témy vo dvojiciach dáva každému možnosť vyjadriť svoj názor v jednoduchom formáte, s ďalšou osobou.

Diskusia v menších skupinách umožňuje zdieľať viacero názorov a vytvárajú neformálny priestor na vyjadrenie sa. Nie všetci študenti radi hovoria svoje názory pred celou skupinou.

Diskusia v celej skupine umožňuje získať prehľad o výsledkoch práce v menších skupinách a študentom aj pedagógom dávajú priestor na zosumarizovanie hlavných výstupov.

Blok 1 - Čo vidím?

Čas: približne 45 minút

Keď sa na niekoho pozeráme, niečo sa o ňom vždy aj domnievame. Odkiaľ sa berú naše domnienky?

Osnova

Študenti majú premýšľať o tom, čo sa domnievajú, keď niečo vidia. Zároveň by si mali uvedomiť, že čím väčšiu časť obrazu vidia alebo čím viac o človeku vedia, tým viac si môžu uvedomiť, že naše domnienky sú často založené len na veľmi malom množstve informácií. Študenti ešte nerozoberajú, ako sa vytvárajú predsudky, ale na všeobecnej úrovni môžu posúdiť, ako naše vnemy vedú k vzniku domnienok.

Krok 1 Domnienky

Čo je to domnienka? Opíšte vlastnými slovami.

Študenti sa vrátia k svojim prvotným odpovediam na konci celého bloku.

Krok 2 Tajomný obrázok

Zobrazí sa vám päť fotografií, jedna po druhej. Ku každej si zapíšete, čo na nej vidíte.

Úlohou študentov bude zaznamenať, čo vidia na piatich po sebe nasledujúcich obrázkoch. Napokon sa ukáže, že je to ten istý obrázok a každý záber ho iba ukazoval z väčšej vzdialenosti, až sa ukázal ako celok. Môžu hádať alebo sa pýtať, kto sú ľudia na fotografii, no potvrdiť alebo odhaliť, kým naozaj sú, by ste mali až po tom, čo všetci študenti odošlú svoje odpovede. Dodatočné Informácie o Rose Parksovej a Martinovi Lutherovi Kingovi (ľudia na fotografii) nájdete pod informačnou ikonkou v kroku 3.

Krok 3 Zo širšej perspektívy

Kliknite na jednotlivé obrázky a diskutujte o priradených významoch.

Tento krok je určený na reflexiu odpovedí zobrazených v textovom poli, ktoré študenti odoslali v kroku 2.

Nasledujúce otázky pomôžu viesť o nich diskusiu:

1. Na čo ste sa zamerali, keď ste sa pozerali na každý z obrázkov?
2. Prečo sa vaše vnímanie menilo od obrázka k obrázku? Čo spôsobilo tento rozdiel?
3. Spomeniete si na situáciu, kedy sa váš pohľad na človeka zmenil po tom, čo ste rozšírili svoju perspektívu?
4. Čo môžeme urobiť pre to, aby sme rôznych ľudí a rôzne veci vnímali presnejšie?

Kým začnete

- Uistite sa, že študenti sú si vedomí toho, že ich odpovede budú zdieľať so skupinou. Výmena názorov a diskusia sú totiž kľúčové pre proces učenia. Vždy, keď sa na svoje konto prihlásia, krátky text ich upozorní na to, že ich odpovede uvidíte vy a v prípade skupinovej práce aj ich spolužiaci.
- Keďže sú viaceré diskutované témy osobné, zvažte, či je v triede bezpečné prostredie a dobrá klíma a či ste si istí, že študenti sa budú k sebe správať s rešpektom. Prediskutujte túto záležitosť vopred, ak si myslíte, že je to potrebné.
- Pri viacerých krokoch v rámci učebného bloku budú môcť študenti pokračovať až po tom, ako napíšu a odošlú jednu či viac odpovedí. V niektorých prípadoch budú môcť pokračovať, až keď svoje odpovede odošlú všetci členovia skupiny. Je dôležité, aby o tom študenti vedeli.
- Študenti potrebujú vedieť, koľko času môžu stráviť pri každom kroku. Berúc do úvahy úroveň danej skupiny a čas, ktorý máte k dispozícii, dajte študentom dopredu vedieť, koľko času majú na jednotlivé úlohy. Každý blok začína krátkymi "zahrievacími" otázkami. Tie by ste mali prejsť pomerne rýchlo, aby ste mali viac času na diskusie v ďalších krokoch.
- Posúďte, či niektoré zadania môžete zadať ako domácu úlohu (tipy sú naznačené). Napríklad prieskum alebo príprava prezentácii môžu byť zadané ako individuálne alebo aj skupinové domáce úlohy.

Viacvrstvé učenie

Viacvrstvé alebo zmiešané učenie (blended learning) strieda prácu online a offline a študentom umožňuje efektívne využiť výhody oboch prostredí. Proces učenia pozostáva prevažne z vypracovávaní individuálnych zadaní a následných intenzívnych výmen medzi študentmi. Celý tento proces by ste mali pozorne sledovať.

Zadania sa nemajú vypracovávať v čo najkratšom čase a jednotliví študenti by nemali výrazne predstihnúť celú skupinu. Užitočné môže byť niektoré texty si spoločne prečítať a spoločne si tiež pozrieť zahrnuté videoklipy. Na skupinovú prácu a diskusie si vyhradte dostatok času.

Krok 4 Na prvý pohľad

*Pozrite sa na fotografie. Zaujal vás niekto?
Vo dvojici sa dohodnite na jednom človeku, ktorého si
spoločne vyberiete.
Odpovede však vyplňte každý za seba.*

Študenti si vo dvojiciach spoločne vyberú jedného z desiatich mladých ľudí na základe fotografie a krátkeho citátu. V ďalších krokoch si študenti kreatívne vytvoria príbeh o človeku, ktorého vôbec nepoznajú.

Krok 5 Predstavte si sami seba

*Predstavte si, že ste človek, ktorého ste si vybrali a žijete
jeho život.
Čo by ste o sebe povedali? Vety dopĺňajte individuálne.*

Pri tomto kroku neexistujú správne či nesprávne odpovede a študenti by mali využiť svoju predstavivosť. Možno však bude potrebné ustriechnuť, aby boli vymyslené príbehy ohľaduplné voči daným ľuďom.

Krok 6 Tvárou v tvár

*Porozprávajte sa o tom, prečo ste si vybrali práve tohto
človeka.
Porovnajte svoje odpovede. V čom sa líšia?
Prekrývajú sa v niečom, majú niečo spoločné? Dohodnite sa,
ktoré odpovede by mohli byť najpravdepodobnejšie,
a zapíšte si ich.*

Krok 7 Skúška správnosti

*Prečítajte si, čo o sebe hovorí samotný človek, ktorého ste si
vybrali.
Vyberte kľúčové slová alebo vetu, ktorú považujete za
dôležitú stránku jeho osobnosti.*

V tomto kroku odhaľujeme skutočnú identitu človeka. Študenti si z textu vyberú tri kľúčové slová, ktoré vo vzťahu k danému človeku považujú za dôležité.

Krok 8 Ako tomu prísť na kľb?

*Čo sme zistili:
Ako vnímame človeka, o ktorom nič nevieme? Čo nám
predošlé aktivity odhaľujú o domnienkach, ktoré si o iných
ľuďoch vytvárame?*

Navigácia

Všetky učebné celky pozostávajú z učebných blokov. Ako pedagóg máte možnosť vybrať si konkrétny celok aj blok, s ktorým budú študenti pracovať. Každý blok pozostáva z viacerých krokov. Väčšina z nich je rozložená na niekoľkých stránkach – zvyčajne s otázkou, sprievodnou informáciou a zadaním na prácu vo dvojici či v menšej skupine. Študenti sa môžu vrátiť na predchádzajúcu stránku iba vtedy, ak je súčasťou toho istého kroku, napríklad aby sa ešte raz pozreli na otázku alebo si ešte raz prečítali sprievodnú informáciu. Navigácia šípkou späť v prehliadači neumožňuje návrat k predchádzajúcim krokom. Ak je takýto návrat z nejakého dôvodu potrebný, menu v ľavom hornom rohu umožňuje presuny v rámci celého učebného bloku.

Slovné polia

V online prostredí sú dva typy polí, na ktorých sa zobrazujú odoslané individuálne odpovede študentov. 'Pole slov' zozbiera všetky zaslané odpovede a všetky ich aj zobrazí. Na druhej strane, 'pole vybraných odpovedí' ukazuje len ich náhodný výber. To znamená, že nie každý študent uvidí rovnaké odpovede. Zvyčajne je totiž odoslaných viac slov, než sa zmestí na obrazovku. Užitočným spôsobom, ako zachytiť celú šírku odpovedí, je preto pýtať sa na prekvapujúce alebo zaujímavé odpovede, ktoré študenti na svojej obrazovke vidia. Ako moderátor môžete tiež vytvoriť skupiny slov, ktoré patria k sebe.

V niektorých prípadoch pole zozbiera názory študentov, štatisticky ich vyhodnotí a zobrazí ich v podobe grafu alebo číselného vyjadrenia. Rozptyl potom ilustruje rozdielne názory členov skupiny, pričom k dispozícii máte námety na ďalšiu diskusiu k danej téme. Študenti, ktorí odošli svoje odpovede medzi prvými, budú mať pole odpovedí relatívne prázdne. Po tom, čo odpovede odošli aj poslední, požiadajte všetkých, aby si zobrazenie na stránke aktualizovali.

Slovník

K slovám, ktoré sú v textoch vyznačené, nájdete v slovníku vysvetlenia. To, do akej miery študenti slovník využijú, bude závisieť od úrovne ich znalostí, prejaveneho záujmu a času, ktorý budú mať k dispozícii. V niektorých prípadoch budú priamo vyzvaní, aby slovník použili. Zvážte, ktoré výrazy alebo pojmy chcete prediskutovať v celej skupine a uistite sa, že študenti ich významu porozumeli.

Nasledujúce otázky môžu študentom pomôcť prehliť si to, čo sa naučili:

1. Ako sa snažíme opísať osobu, ktorú nepoznáme?
2. Čo si na druhých ľuďoch dokážeme všimnúť hneď? Čo je na prvý pohľad ťažšie viditeľné?
3. Čo nám táto aktivita hovorí o domnienkach, ktoré si robíme o druhých ľuďoch?

Krok 9 Ohliadnutie

Prečítajte si, čo ste o domnienkach napísali celkom na začiatku. Dopíšte si k tomu myšlienku alebo poznatok, na ktorý ste počas aktivít o domnienkach prišli.

Tento krok môžete zadať aj ako domácu úlohu. Študenti pri nej môžu pouvažovať o celej aktivite a opísať, čo sa naučili.

Blok 2 – Kto som?

Čas: približne 45 minút

Každý z nás je členom rôznych skupín a zastáva vo svojom živote rozličné roly. Niektoré sa v priebehu času menia, iné nie. Pozrime sa, ako to funguje!

Osnova

Študenti sa zaoberajú svojou vlastnou identitou. Majú zvážiť, ktoré časti identity si sami volia, ktoré sú im jednoducho dané a ktoré sa môžu meniť v priebehu času. Rôzne otázky a cvičenia zahrnuté v tomto bloku poskytujú študentom príležitosť pozrieť sa na samých seba vo vzťahu k druhým ľuďom.

Tip

Ak si študenti prešli prvým učebným blokom, môžete začať reflexiou z kroku 9 (Ohliadnutie) a potom prejsť na prvý krok tohto bloku.

Upozornenie:

V tomto bloku od študentov očakávame, že budú zdieľať aj osobné informácie. Je preto nevyhnutné, aby všetci študenti cítili istotu, že sa s nimi bude zaobchádzať s rešpektom s ohľadom na to, o čo sa s ostatnými rozhodnú podeliť, aj na to, čo nebudú chcieť zdieľať. Nikomu sa nesmie podsúvať, kým „je“, ani od neho požadovať, aby nejaký aspekt zahrnul do svojej identity.

Informácie a pokyny

Dodatočné informácie a pokyny sú pri niektorých krokoch uvedené pod ikonkou v pravom hornom rohu. Uistite sa, že o tom študenti vedia, pretože niekedy budú tieto informácie a pokyny potrebovať, aby vypracovali svoje zadania.

Podtitulky

Uistite sa, že máte zapnuté podtitulky k videám ešte pred tým, než ich študenti začnú pozerať. Kliknite na ikonku v pravom dolnom rohu videa a vyberte si jazyk podtitulkov.

Krok 1 Odlišnosti

Čím sa ľudia navzájom odlišujú?

Od študentov v tomto kroku chceme, aby na otázku odpovedali cez kľúčové slová.

Môžete si vyhradiť čas aj na spoločný brainstorming o rôznych skupinách, do ktorých ľudia patria. Budte pripravení na to, že návrhy študentov môžu byť značne rôznorodé.

Môžete sa tiež opýtať na rôzne roly, ktoré ľudia zastávajú (napr. rodič, učiteľ, sused, atď.) a zapisovať ich v poradí, ako ich budú študenti pomenúvať alebo ich zoskupiť do všeobecnejších kategórií (napríklad rodina, povolanie, domov). Takýto brainstorming študentom pomôže pri ďalšom kroku.

Krok 2 Moja hviezda

Do každého cípu hviezdy napíšte nejakú skupinu, do ktorej patríte, alebo rolu vo vašom živote, ktorá je pre vás dôležitá.

Študenti si budú vytvárať svoju osobnú hviezdu tak, že na každý zo siedmich cípov napíšu skupiny, do ktorých patria, alebo roly, ktoré sú pre nich dôležité. Uistite sa, že pri tom nebudú uvádzať osobné črty (napríklad vtipný, inteligentný, lenivý) namiesto rol, ktoré zastávajú. Aby mohli pokračovať, musia na hviezde vyplniť aspoň päť cípov.

Krok 3 Naša galaxia

Pozrite sa na zobrazené hviezdy. Vo hviezdach ďalších ľudí v skupine nájdite body, ktoré vás prekvapili a kliknite na ne.

Vo dvojiciach sa porozprávajte o tom, čo vás prekvapilo a prečo.

Pri pohľade na všetky hviezdy študentov požiadajte, aby na hviezdach troch iných ľudí našli informácie, ktoré ich prekvapili. Po kliknutí na tri body ich uvidia zhrnuté na ďalšej stránke. Študenti potom vo dvojiciach diskutujú o tom, čo pre nich bolo prekvapujúce a prečo.

Krok 4 Vpísané vo hviezdach

Vytvorte skupiny a rozprávajte sa o svojich hviezdach. Vyberte jednu otázku zo zoznamu a diskutujte o nej.

K čomu ste v diskusii o vybranej otázke dospeli?

Rozdeľte študentov na skupiny s najmenej tromi členmi a každej skupine dajte jednu z piatich nižšie uvedených otázok, aby o nej mohli diskutovať. Ak máte v celej skupine menej ako 15 študentov, vytvorte dvojice alebo použite menej otázok. Študenti budú diskutovať o aspektoch identity, ktoré uviedli vo svojich hviezdach, a aj o tých, o a odošlú online.

Otázky pre študentov pod ikonkou (i):

1. Sú tieto aspekty osobnej identity „dané“ alebo zvolené?
2. Sú tieto aspekty osobnej identity stále alebo sa môžu časom zmeniť?
3. Sú tieto aspekty osobnej identity v spoločnosti považované za dôležité alebo nie?
4. Uľahčujú alebo sťažujú uvedené aspekty osobnej identity život ľuďom, ktorí ich majú?
5. Sú tieto aspekty osobnej identity bežné alebo nezvyčajné?

Krok 5 Reflexia

Čo si o tom všetkom myslíte teraz?

Študenti sa vrátia k odpovedi odoslanej na začiatku druhého učebného bloku.

Môžete ich požiadať, aby uviedli akékoľvek nové myšlienky, ktoré im napadli.

Blok 3 – Čo si všímame na druhých ľuďoch?

Čas: približne 45 minút

Zvyčajne sami seba nevidíme vo všetkých situáciách tak, ako nás vidia iní ľudia. Ale ako nás vidia iní, zväčša ovplyvňuje to, ako vidíme sami seba. Zdá sa vám to máťúce? Poďme sa na to pozrieť bližšie.

Osnova

Tento učebný blok prepája otázky identity a predsudkov. Venuje sa tomu, čo je viditeľné a čo nie, a čo sa o sebe rozhodneme odhaliť alebo nie. Taktiež v ňom skúmame úlohu, ktorú zohrávajú predsudky.

Krok 1 Prvé dojmy

Čo si môžu o vás iní ľudia pomyslieť, keď vás uvidia? Uveďte príklad.

Kedy majú pravdu a kedy sa mylia v tom, čo si o vás pomyslia?

Na otázky, ktoré tu kladieme, nie je jednoduché odpovedať a vyžadujú si reflexiu. Môžete uviesť aj osobný príklad, ktorý študentom pomôže zadanie vypracovať. Zaslané odpovede sa ostatným ľuďom v skupine neukážu.

Krok 2 Čo sa skrýva pod povrchom?

Na príklade ľadovca môžeme znázorniť, čo pri pohľade na nejakého človeka vidíme hneď a čo na prvý pohľad viditeľné nie je. No sú aj také veci, ktoré sú viditeľné len v niektorých situáciách a v iných nie.

Popremýšľajte o troch charakteristikách, ktoré sú viditeľné hneď, nie sú viditeľné na prvý pohľad, môžu byť odhalené v niektorých situáciách, ale nie v iných.

Môžete si vybrať z takýchto charakteristík: rod, sexualita, viera, náboženstvo, osobnosť, štátna príslušnosť, zdravie, vek, životné skúsenosti, národnosť, majetok, rola v rodine, krajina pôvodu.

Vo dvojiciach si vaše odpovede porovnajte.

Študenti musia presunúť šesť aspektov identity, aby mohli pokračovať. V poznámkach v pravom hornom rohu sú uvedené ďalšie tipy.

Na uvedené príklady je potrebné kliknúť a presunúť ich na ľadovec. Čo možno vidieť ľahko, treba umiestniť nad vodnú hladinu. Čo sa nedá vidieť, patrí pod hladinu. Čo môže byť viditeľné v niektorých situáciách, ale nie v iných, treba dať na hladinu.

O nasledujúcich otázkach sa následne môžete porozprávať s celou skupinou:

1. Ktoré vlastnosti sa dali na ľadovec umiestniť ľahko? Prečo?
2. Čo bolo ťažké umiestniť? Prečo?
3. Ktoré vlastnosti „plávajú“ medzi viditeľnými a neviditeľnými časťami identity? Kedy môžu byť viditeľné a kedy sú neviditeľné?
4. Ktoré vlastnosti ste na svojich ľadovcoch umiestnili inak? Dajte študentom priestor vysvetliť ich dôvody.

Krok 3 Predsudky v akcii

Je viacero dôvodov, prečo sa ľudia v niektorých situáciách rozhodujú, či odhalia alebo neodhalia niektoré aspekty svojej identity.

Jedným z dôvodov môže byť i skúsenosť s predsudkami.

Podme sa na to bližšie pozrieť.

Ktorý mladý človek vás zaujal? Vyberte si jedného.

Zdôvodnite, prečo sa tento človek rozhodol niečo o sebe odhaliť alebo skryť.

Aj predsudky môžu ovplyvniť to, či ľudia odhalia časť svojej identity, alebo ju skryjú. Aký príklad vám napadá?

Na začiatku si študenti vyberú výrok zo série citátov od mladých ľudí, ktoré sa dotýkajú predsudkov. Potom popremýšľajú nad vlastným príkladom zo života. Môže to byť osobná skúsenosť alebo niečo, čoho boli svedkami, ale môže to byť aj príklad zo správ.

Ide o citlivú tému, pretože študenti môžu vo svojich odpovediach vyjadrovať predsudky a nevedieť pritom, že môžu niekomu v skupine ublížiť. Mali by ste na to upozorniť a vytvoriť priestor na diskusiu o tom, prečo ľudia niektoré výrazy považujú alebo nepovažujú za zraňujúce.

Posledným zadaním tohto učebného bloku je tvrdenie, na ktoré každý študent odpovedá individuálne. Odpovede od všetkých sa následne zhromaždia a graficky znázornia.

Nikdy neskrývaj to, kým si.

Vyjadrite svoj názor na toto tvrdenie na škále.

Vôbec nesúhlasím. Úplne súhlasím.

O výsledkoch sa porozprávajte.

Opýtajte sa študentov, akú pozíciu si vybrali a prečo. Postoj k danej otázke si môžete zobraziť aj v priestore. Študentov vyzvite, aby sa postavili a zaujali svoju pozíciu, čo môže byť užitočný spôsob na preskúmanie ich názoru na skrývanie alebo odkrývanie konkrétnych aspektov identity.

Ak máte dostatok času, môžete tiež prediskutovať vyjadrenia mladých ľudí, ktoré si študenti vybrali, a bližšie sa pozrieť na tie, ktoré si protirečia.